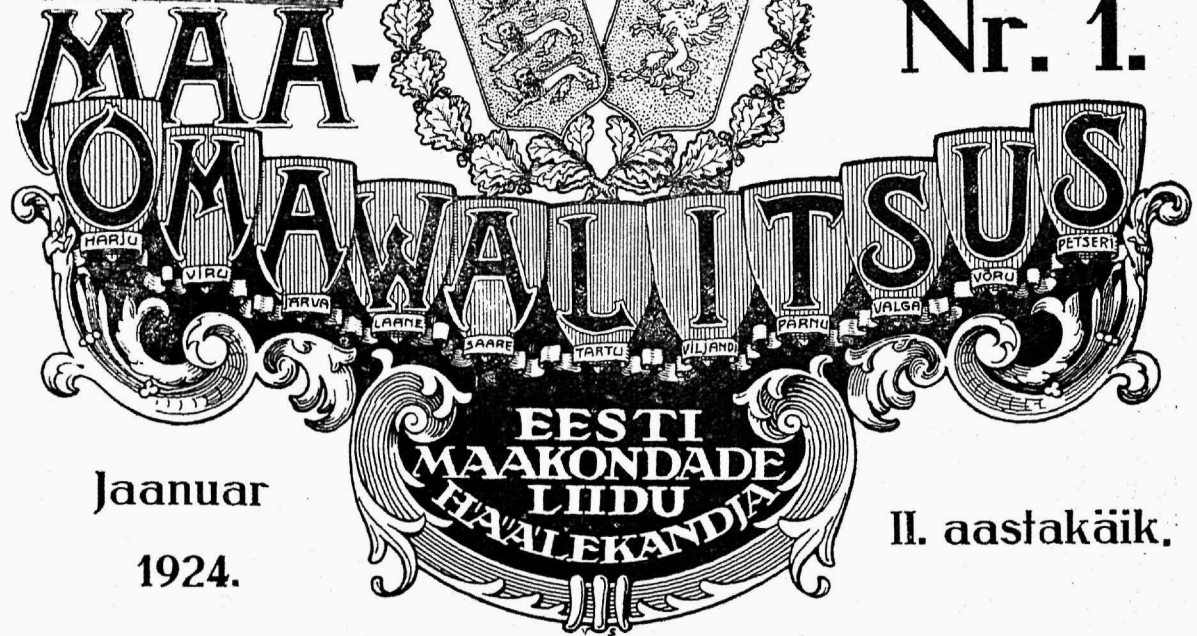

a 238.

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

Nr. 1.

Jaanuar 1924.

II. aastakäik.

Ilmub üks kord kuus.

Üksik number 25 mk.

Tellimise hind:	Pooles aastas . . Mk.	150.—		Kuulutuste hinnad:	1 lehekülg . . . Mk.	3000.—
	Weerand aastas . . "	75.—			1/2 lehekülge . . . "	1500.—
	1924. aasta lõpuni . . "	300.—			1/4 . . . "	800.—
					1/8 . . . "	400.—

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suure Roosikrantsi uul. nr. 12. Awatud k. 8—3 p. l. Telefon nr. 10—62.

Sisu: 1) Piirituse ja alkoholiste jookide müügi seaduseelnõu, H. A. 2) Posti-, telegraafi- ja telefoni-asutuste lahtiolekuaaja piiramine. 3) Järvamaa vallanõukogude valimiste tagajärjed (tabel). 4) Viirumaa vallanõukogude valimiste tagajärjed (tabel). 5) Maaomavalitsuste maksude küsimus ja nende rahaline seisukord (vallavalitsuste eelarvelised tulud 1923 a., vallavalitsuste 1922 a. eelarvelised kulud ja 1923 a. kulud — 3 tabelit.), H. Lauri. 6) Soome-Ugri II hariduskongress. 7) Küsimused ja kostmised. 8) Toimetusele saadetud kirjandus.

Piirituse ja alkoholiste jookide müügi seaduseelnõu.

Nimetatud seaduse maksmapanemist oli oodata läinud aasta lõpul. Eeltööd viinamüügi alal tehti, väljainnes eeldusest, et uus seadus 1. jaan. 1924 a. maksma hakkab. Riigikogu ei jõudnud oma föödega aga nii kaugele, mispärast seaduseelnõu alles eelnõu on ja selle arvestamine võimalik.

Seaduseelnõule on vabariigi valitsuse poolt järgmine seletuskiri juurdelisatud:

Sõjaaegne keeluseadus ei suutnud alkoholi tarvitamist kaotada. Salaviinavalmistamine võttis kõige karmide karistuste peale vaatamata hoogu, kõige sellega ühenduses olevate pahedega. 1920 a. võttis sellepärast asufav kogu piirituse

ja viinamüügi seaduse vastu, mille järele viinamüük avati nimeliste lubade järele, kusjuures iga täiskasvanud meeskodanik kuu jooksul 1/4 toopi piiritust ehk 1 toop viina võis osta. 1. juunil 1921 a. vastu võetud seadusega suurendati väljaantava viina osa 2¹/₂ toobini, mille asemel üks toop piiritust võis saada. Viina hulga suurendus ei tõstnud piirituse läbimüüki. 1921. a. müüdi nimeliste lubade järele 28 731.679 gr., järgmisel aastal aga 27.313.822 gr., seega vähem kui eelmisel aastal, tähendab tarvitajatel oli ikkagi võimalik oma tarvidust ka varem katta lubade vastu antava vähema piirituse hulga juures. Suurelt osalt võeti seda võltsitud tshekkidega, mida müüjatel, kes

iga valla pitsatit ega ametnikkude allkirju ei tunnud, võimalik ei olnud takistada.

Viimasel ajal on nimeliste lubade võltsimine tagasi läinud, kuid tshekkisid antakse ja müüakse edasi, olgugi, et see lubatud ei ole. Seadus aga, millest kinni ei peeta ja millest ülestumist takistada ei saa, vähendab lugupidamist seaduse vastu ja demoraliseerib kodanikke. (Minu harvendus).

Tshekkide väljakirjutamine, veel rohkem aga nende ära toomine maal valla valitsustest, raiskab rohkesti aega, mida majanduses kasulikumalt võimalik oleks äratarvitada.

Kõik seda arvesse võttes peab otsusele tulema, et praegune n. n. tshekkisüsteem oma otstarvet ei täida ja ära kaotada tuleb. Et viina vabale müügile laskmisega selle tarvituse kasvaks, ei ole vististi karta, sest nagu eelpool ette toodud, ei kasvanud see ka viinanormi tõstmisega. Küll on aga kogemused näidanud, et aasta jooksul tarvitamata jäänud tshekkisid veel aasta viimastel päevadel ära kasutatakse ja jooke tagavaraks ostatekse, sest et tshekkid aasta lõpuga maksuse kaotavad.

Viinaostu lubade pealt võetavad maksud omavalitsuste ja muude asutuste heaks läheksid otse riigikassa kaudu, kus juures nende väga tülikas arvestamine ja kontrollimine müügikohtades ja pankades ära jääks.

Alkoholiste jookide valmistamise- ja müügiseadused on mitmel ajal maksmapandud, mispärast käesolevas seaduses alkoholiste jookide müügikohtade avamise korda on katsutud ühtlustada.

Eelnõu järele on joogikohtade avamise luba tingitud linna-, alevi- või valla valitsuse nõusolekust, kes nende pealt trahterimaksu saavad, kuna müügikohtade avamine, kus jooke ainult väljaviimiseks müüakse, aktsiisi peavalitsuse loaga sünnib, sest et praegune avamise kord esiteks mitmet moodi sünnib, teiseks mitmeti ebaloosulikkana nähtusi on esile kutsunud, näituseks omavalitsused võtavad luba andmisel maksusid oma kasuks alkoholi müügikohtadelt, mis maksustamise alla seaduse järele ei käi.

Kuidas viina vabamüüki uue seadusega korraldada mõeldakse, selleks toon seaduseelnõust kandvad ja seadust iseloomustavad paragrahvid:

§ 1. Piirituse, viina, napside ja likööride müük on riigi ainuõigus. Müüki

teostab riik oma ettevõtetel või väljaandmise teel omavalitsustele ja eraisikutele rahaministri poolt kinnitatud tingimistel.

Muude alkoholiste jookide müük sünnib seaduses ettenähtud korras.

§ 3. Piirituse ja alkoholiste jookide müük väljaviimiseks sünnib:

1) riiklistest ladudest ja kauplustest;

2) õlle-, napsi- ja liköörivabrikute ning veinitehaste keldritest;

3) omavalitsuste ja eraisikute

a) piiritus- ja viinatagavara ladudest ja kauplustest,

b) napsi- ja likööriladudest ja kauplustest,

c) marjaveini ladudest ja kauplustest,

d) õlleladudest ja õllekauplustest.

Märkus 1: Paragr. 3 all nimetatud kauplustel on lubatud ka muude kaupadega kaubelda peale õlletooliste jookide.

§ 4. Alkoholiste jookide müügiluba võib anda restoraanidele, seltside, klubide, laevade ja raudteede einelaudadele kõikide alkoholiste jookide või ainult õlle või marjaveini müügiks, rahvusvaheliste vagunite, näituste, heategevaja ja üldkasuliku otstarbega toimepandavate pidude einelaudadele ainult õlle müügiks.

§ 5. § 3 nimetatud müügikohtadest avatakse riiklised (§ 1) aktsiisipeavalitsuse korraldusel, teised aga peavalitsuse looga, kokkuleppel politsei peavalitsusega.

§ 6. Alkoholiste jookide müügi avamiseks § 4. nimetatud müügikohtades annab luba aktsiisipeavalitsus: ohvitseride kogudes ja sõdurite kogudes sõjaministri, politseinikkude kogudes siseministri, raudteejaamades, rahvusv. vagunites ja laevadel teedeministri, näituste ja pidude einelaudades politsei peavalitsuse ja muudes müügikohtades kohaliku linna ja alevivolikogude või vallandkogude nõusolekul.

§ 10. Alkoholiste jookide müügikohte kohal tarvitamiseks ei lubata avada: 1) linnades ja alevites lähemal kui 100 meetrit, maal lähemal kui 200 meetrit kirikutest, koolidest, kasvatusmajadest, matuseaedadest, vangimajadest, kasarmutest ja vallamajadest; 2) lähemal 200. meetrit raudteeliinist...

Märkus: Aktsiisipeavalitsusel on õigus kokkuleppel politsei peavalitsusega kohalikke olusid

silmaspidades eelpooltä h. kaugusi üksikudel juhtumistel vähendada.

§ 12. Linna- ja alevivolikogudel ja vallanõukogudel on õigus keelata vastava omavalituse piirkonnas alkoholiste jookide müüki või seda piirata mõne liigi jookide keelamise teel. Keelu või piiramise otsus astub jõusse 1. jaanuarist, kui sellest kuni 1. juulini eelmisel aastal aktsiisi peavalitsusele on teatatud ja kestab vähemalt üks aasta keelu või piiramise otsuse jõusse astumisest arvates. Piiramise ja keeluõigus ei käi riikliste ladude, õlle-, napsi- ja likööri- ning veinitehaste keldrite ja piiritus- ja viina tagavara-ladude kohta.

§ 13. Siseministrile antakse õigus alkoholiste jookide müügikohtasid sulguda, kui neis kohtades avaliku korra rikkumised ja käesolevast seadusest ülestumised korduvalt ilmsiks tulevad.

§ 21. Üldiseks tarvitamiseks müüdava piirituse ja viina kanguse ja hinna määrab vabariigi valitsus rahaministri ettepanekul.

§ 22. Piirituse ja viinamüügi tuludest määratakse omavalitsuste, heategevate ja üldkasulikkude asutuste heaks kuni 13% vabariigi valitsuse korraldusse.

§ 28. Piirituse ja viinamüük väljavii-miseks sünnib rikkumata korkidega või muul teel kindlustatud pudelites, veinide, napside ja likööride müük aga tervetes rikkumata panderollidega kinnitatud pudelites aktsiisivalitsuses registreeritud hinnakirja järele...

§ 30. Kohal tarvitamiseks võib § 4 nimetatud müügikohtades alkoholiseid jooke vaba hinnaga müüa.

§ 32. Alkoholiste jookide müügikoh-tades on keelatud neid jooke müüa alaealistele alla 17 aastat, alg- ja keskkoolide kasvandikkudele kooli välismärgiga ja joobnud isikutele...

§ 33. Alkoholiste jookide müük on täielikult keelatud palvapäeval, suurel reedel, esimesel ülestõusmise pühal, esimesel nelipühi pühal ja esimesel jõulupühal. Muudel päevadel võib alkoholiste jookide müük seal, kus need kohal tarvitamiseks lubatud, kesta kella 8 hommikust kella 1 öösel.

§ 34. Alkoholiste jookide müügikoh-tade ruumide, kauplemise korra ja aja eelmises § 33 ettenähtud piirides kindlaksmääramine pannakse linnades linna-

volikogude, alevites ja valdades maa-konnanõukogude peale. Niisama pannakse nende peale sunduslikkude määruste väljaandmine tervishoidliste nõuete kohta alkoholiste jookide müügikohtades, mille avamiseks omavalitsuste nõusolek tarvilik.

§ 37. Piirituse müügi kohta on rahaministril õigus kitsendavaid määrsi maksma panna.

Käesolevat viinavabamüügi seaduseelnõu tuleb vaadelda kahelt seisukohalt: 1) kuivõrd vastuvõetav on vabaviinamüük põhimõtteliselt ja 2) kuivõrd vastuvõetav on eelpool tutvustatud seaduseelnõu viina vaba müügi läbiviimiseks.

Küsimuse põhimõttelisel otsustamisel mängib suurt osa otsustaja isiklik vaade rahva majanduse ja joomise vahekorra, karskusküsimuse ja rahvamassi tahtejõu ja nõrkuse hindamise peale. Neil aladel võiks pikki vaielusi pidada. Piirdudes põhimõttelises küsimuses ainult eespool toodud seletuskirja väidetega, peab otsekohe allakriipsutama, et väited selle kohta, et joomine viina vabamüügi puhul ei suurene, nõrgal jalal seisavad, kui peale seletuskirja vaadelda seaduseelnõu enast. Piirituse tarvitamise hulk ei olene üksi osta lubatud hulgast, vaid ka piirituse kättesaamise võimalusest. Need võimalused on praegu aga väga väiksed, sest viina (piirituse) müügikohte on väga vähe: 2, 3 kuni 4 kihelkonna peale üks viinapood. Selle kauguse juures ei saa piirituse ost maal tõusta. Lähedal on kaugel ostukoht ainult joomahaigetele. Harilik surelik viinavõtja ostab viinapoe lähikonda sattudes oma hariliku hulga, vaatamata õiguse peale rohkema ostmiseks. Viina läbimüügi hulk vabamüügi puhul võib seniseks jääda ainult senise viinamüügi kohtade hulga juures. See aga endiseks ei jää, sest seaduseelnõu võtab omavalitsustelt viinamüügi kohtade avamiseks praeguse keeluõiguse ära. See õiguse äravõtmine on põhjendatud aktsiisi peavalitsuse sooviga viinamüügi kohte avada ka praegustes keelupiirkondades. Uute viinamüügi kohtade avamise otskohene tagajärg on aga see, et viina tarvitamine kasvab profsentuaalselt müügikohtade hulga kasvamisega.

Seletuskirjas toodud väide, et joomine viina vabamüügi puhul ei kasva, on järjeklikult alusetu. On vaja ainult vähe rahvahulga tahtejõudu tunda, et kinnitada võida, et viina kättesaamise hõlpsus selle tarvitamist mitukorda suurendab. Kui juba küla

noorsugu vabal tunnil siin ehk seal aega viites silmapaistvat ostab, oma margad ära sööb, kui palju enam ei allu ta külgehakkavale joomahaigusele, kui pudelid pealetükkivalt riulilt allavaatavad. Et lugu nii, võib kinnitada iga maarahva elu- ja hingeelutundja.

Vaba viinamüük avab suurele joomisele uksed. Vaba viinamüük mõjub rahvamajanduse peale halvalt. Kahekordselt raskeks läheb vaba viinamüük tänavu, ikaldusaastal. Ja just nüüd, kus ikalduse tõttu rahva ostujõud üldse riigis langedud, rahvad uue seaduse isad vabamüügi seaduse makspanemiselega suurt puudust veelgi suuremaks teha!

Väga iseäralikuna tundub motiividest see, et seadus, millest kinni ei peeta, vähendab lugupidamist seaduse vastu ja demoraliseerib kodanikke. Ja sellepärast tuleb tshekisüsteem kaotada. Miks ei esinefa siis seadusega, mis varguse, tapmise j. n. e. keeluseadused ärakaotab? On ju need seadused kõigevanemad, kuid leidub ikka ja alati neid, kes varguse ja tapmise keeluseadusest kinni ei pea, vaatamata selle peale, et neid kuritegusid jälgitakse ja süüdlasi karistatakse, isegi raskesti karistatakse. Kas ka vargused ja tapmised ei vähenda siis lugupidamist seaduse vastu? Kindlasti teevad nad seda rohkem, kui ülepea tohib juttu teha lugupidamatusest seaduse vastu, kui võrrelda viimati nimetatud kuritegevuste jälgimist ja karistamist viinatshekkide müümise, järeltegemise ja ka salaviina valmistamise ning müümise jälgimisega. Viimaste süütegude jälgimises on meie juures ikka ja alati loid oldud ja tshekkide võltsimise ja müümise ärahoidmiseks ei ole tarvilisi abinõusid tarvitusele võetud, mis kergesti võimalik oleks teostada viinamüümiselega ainult teatud müügikohast. Suuremad salaviina keetmise kohad tehti avalikuks erisalkkondade poolt, kuna politsei paljudes kohtades salakohtadest midagi ei tea, kuigi salakohad enam-vähem avalikult jätavad.

Seaduse kaotamise asemel on vaja seaduse täitmise nõudmise ja kindlakäelise talitamisega seaduse rikkujate vastu seadust austama õpetada. Esimeseks abinõuks siin on see, et seaduse täitmise järelevalvajad ise seaduse austajad oleks läbi ja läbi ja ilalgi läbi sõrmede seaduserikkumiste peale ei vaataks, olgu see suur ehk väike. Ei saa tähendamata jätta, et seletuskirjas nimetatud süütegude süütegudena näitamiseks midagi äratäh-

tud ei ole, mis seletuskirja motiivi seda iseäralikumaks tõsise asja juures teeb.

Piirituse ja alkoholiste jookide müügi-seadust võib kahte ossa jaotada: piirituse müük ja muude alkoholiste jookide müük. Piiritusmüügi kord eraldub tuntuvalt muude alkoh. jookide müügikorrast, mis enam-vähem praegusele korrale vastab.

Suuremaks uudsuseks piirituse ja alkoh. jookide müügiseaduses on see, et seaduse § 3-das ülesloetud piirituse ja alkoholsete jookide müügikohtade avamine väljaviimiseks sünnib § 5-da järele aktsiisipeavalitsuse korraldusel ja loal. Omavalitsustel ei ole asja kohta midagi öelda (vaata § 12).

Väga julge samm.

Põhiseaduse järele teostab riigivõimu kohapeal omavalitsus. Kõne all olev seadus annab aga nii tahtsas küsimuses, kui seda piirituse ja alk. jookide müük on, võimu täielikult, piiramatu, ühe ametniku kätte. Kuhu on jäänud enesemääramine, rahva tahtmine ja oma koduste asjade üle otsustamine, kui ühel ametnikul õigus on kas või igasse küllasse viinapoodi asutada, veel rohkem, kui seadus (§ 10) talle õiguse annab ka seaduses ettenähtud kaugusi vähendada? Ja põhjusi alkoholsete jookide müügikohta kirikute ja koolimajade n. n. e. lähemale asutada võib igas kohas olla: vastavad ruumid on nendele hoonetele lähedal.

Terve selle seaduse kurbloolus seisab selles, et rahva tahtmise ja omavalitsuse peale on vilistatud; rahva ja riigi heakäek. ühe ametniku kätte antud — piiramatu. Et ettevõtte riigile rahaliselt kasutoov oleks, see sünnib, loomulikult, aktsiisi peavalitsuse juhatajat tihedat müügikohtade võrku looma. Selle tiheda võrgu loomiseks on seaduse enese järele kõige avaramad võimalused ettenähtud, veel rohkem, on võimalused jooma avatelemisele ettenähtud. § 3. märkus 1. lubab samas paragrahvis nimetatud kauplustel ka muude kaupadega kaubelda. See tähendab, iga kauplus võib ka piiritust ja alkoh. jooke müüa.

Täiesti vastav võte selle seaduse põhimõttele. On ju terve seadus joomise suurendamise põhimõttele rajatud, miks ei pea siis inimeste kooskäimise kohte, kauplusi, selleks ärakasutama, et ostjaid meelitada. Igamees viina poodi sisse ei astu. Kaupluses võib mõnigi aga õnge hakata, iseäranis kui kaupmees-heamees, soovitab. Omakasu sünnib seda tegema.

Et see viinapoodide laiutamine rahva tahtmisele ei vasta, selleks on meil tõendus olemas: viinapoodide on maal vähe. Vallanõukogud ei anna nende avamiseks luba, põhjendades eitavaid otsuseid viinapoodide kahjuliku mõjuga. Kus nad avatud on, seal on nende kahjulik mõju ka selgunud, nii et vallanõukogud nende sulgumist nõuavad. Nii tegi Düssi valla uus nõukogu Virumaal oma esimesel koosolekul otsuseks kõigi vallas olevate joogikohtade sulgumiseks samme astuda, seal hulgas ka viinapoe sulgumiseks.

Kokkukõlas joomise laiendamise põhimõttele lubab seadus (§ 4) alkoh. jooke müüa ka raudteede ja laevade einelaudades, hoolitsedes reisijate purjus tülitajate ja õnnetuste hulga suurendamise eest. § 6 leiab tarviliku olevat ka sõdurid sõdurite kodudes ja politseinikke viimaste kogudes jooma õpetada. Ka alkohoolsete jookidega kauplemise aeg kinnitab joomise laiendamise tendentsi: § 33 järele võib kaubelda kella 1-ni ööse, ka jõululaupäeva õhtul.

Joogikohtade sulgumises ollakse tagasihoidlik. Korduvate korrarikumiste puhul on siseministril õigus joogikohte sulguda, mitte aga kohus.

Kui omavalitsustega § 3 ülesloetud müügikohtade suhtes enam kui hoolimata

ümberkäidud, võib ka selle põhimõtte arenemist muudes paragrahvides oodata. § 22 tõendabki seda. Senise tshekimaksu asemel lubab see § omavalitsuste ja üldkasulikkude asutuste heaks kuni 13% vabar. valitsuse korraldusse. Ainult kuni 13%. Võib ka 1/2 ehk 1% olla. Ja kes selle kuni 13% määrab, kes see võim on, kes selle v. v. korraldusse annab, seda seaduse eelnõu ei ütle. Vist küll see kõikvõimeline aktsiisi peavalitsus.

Võiks veel üleslugeda rea puudusi selles seadusprojekti (nagu „õlletaolised joogid“ § 3), kuid otstarbeta oleks väikseid puudusi puudutada, kui seadus on rajatud põhimõtetele, mis rahva hea käekäigule sügavasse lihasse lõikavad, mis rahva tahtmise vastu joomist laiendab, mis demokraatlike korra vastaselt koduste asjade otsustamise kohapealsete omavalitsuste käest ärakisub ja ametniku kätte annab, mis põhiseaduse vastaselt riigi ja rahva ühe ametkonna piiramata võimu alla annab joomise edendamiseks, omavalitsuse õigusi ignoreerides.

Need põhimõtted on sedavõrd vastuvõtmatud, aja- ja korrakohatud, et piirituse ja alkohoolsete jookide müügi seaduseelnõu seaduseks ei tohi saada.

H. A.

Posti, telegraafi ja telefoni lahtioleku aja piiramine.

„Riigi Teatajas“ Nr. 149 — 1923 a. avaldatud teedeministri määruse põhjal 21. detsembrist 1923 a. Nr. 4965 piirati telefoni lahtioleku aega eriti maal ja väiksemates linnades tuntavalt, lõpetati 1. jaanuarist algades V. klassi postiasutustes pühapäeviti väärtsaadetiste vastuvõtmine kui ka väljaandmine. Et posti-tegevuse ja telefoni lahtioleku aja piiramine mitte otstarbekohane ei olnud, kutsus määrus esile suurt rahulolematust ja protestide tormi. Samadel põhjustel pööras ka maakondade liidu juhatus 12. jaanuaril s. a. järgmise märgukirjaga vabariigi valitsuse, teedeministri, siseministri ja posti- peavalitsuse poole:

„Riigi Teatajas“ nr. 149—1923 a. avaldatud teedeministri määrus 21. detsembrist 1923 a. nr. 4965 posti-, telegraafi-telefoni-asutuste lahtioleku aja kohta tuntavalt kitsendab posti tegevust ja piirab telefoni tarvitamise võimalust, eriti maal ja väiksemates linnades.

Need kitsendused ja tegevusaja pii-

ramised on enam kui ebaõnnestanud, mis postitalitust kui ka telefoni tegevust seal täiesti halvab.

Selle uue määruse põhjal toimetatakse pühapäeviti V. kl. postiasutustes kahe tunni jooksul päeva kohta ainult tähtsused vastuvõtmine, väljaandmine ja postmarkide müük. Seega peab siis vastav postiametnik kohal olema. Mispärast aga ei võidaks samal ajal ka raha- ja pakioperatsioone toimida, on täitsa arusaamata. Omelt on see, eriti maal, kus rohke ja teinekord väga kiire iseloomuga tööde tõttu, pühapäeviti vabanetakse ja seega postiasjade toimetamiseks võimalus leitakse, tähtis, iseäranis veel suvisel kibedatel tööaegadel, mil võimata on mitmekümne versta kaugusele postiasutusse sõitustid teha.

Enam kui posti kitsendus, mõjub aga telefoni lahtioleku aja piiramine. Otse rusuvalt ja rängalt halvab see rahva läbikäimise ja asjaajamise võimalust. Harilikult oli telefon ja peaks ka tulevikus

olema abinõuks kõnede kiireks edasiandmiseks, mida ta ainult siis suudab rahuldavalt täita, kui ta alati lahti ja kõigile kättesaadav on.

Selle põhimõtte järele ei tohiks telefoni tarvitamine kunagi nii kitsastesse raamidesse surutud ega kättesaamatuks tehtud saada, nagu seda uus teedeministri määrus lõepoolest teinud on. Telefoni lahtioleku aja piiramine üldse ja eriti maal on otse kahetsemisväärne tegu ja ebaõnnestanud samm, mis isegi telefoni olemasolu mõttetuks ja küsitavaks teeb.

Oli enne sel alal puudusi ja raskusi ühenduse saamise juures, eriti maaelanikkudel, siis on see nüüd hoopis võimatuks muutunud. Ehk küll varemalt õhtused telefoniühendused rasked olid saada, telefoni jaamade puuduliku teenimise tõttu, sellepärast ka õhtuste kõnede aeg võrdlemisi väike oli, kuid siiski suure raskustega võis mõnel häda- ehk õnnel-juhtumisel ühendust saada. Nüüd on aga igasugune võimalus võetud, mis rahva majanduslikes ega riiklikes huvides ei ole.

Aripäevane lahtioleku aeg on nii lühike ja selle aja jooksul telefonametlike kõnedega, millistel järjekorrasaamiseks eesõigus, nii koormatud, et kõige parema tahtmise ja püüdmise juures ühenduse saamine iseäranis maal, kus suuremalt jaolt ainult kaugekõnedega tegemist, võimata on. Samane olukord tahes ehk tahtmata sunnib telefonist eemale jääma.

Lühikese aja jooksul, mil uus kitsendusmäärus maksmas, on see nii palju faktisid ja kurioose esile kutsunud, et neist terved seeriad võiks kokku seada. See kõik on tõenduseks, et siin tegemist tõsise ebaloomuliku olukorraga, mida vaja arvesse võtta.

Viljandimaal, näituseks, jäi inimene haigeks. Taheti arsti kutsuda, kellel teatavasti telefon, kuid selgus, et telefon sulutud. Saadeti arsti järgi käskjalg, aga kui arst kohale jõudis, oli haige seisukord pika ootamise tagajärjel raskeks muutunud ja elulootust vähe. Seega ohver uuele kitsendavale määrusele!

Virumaal tõuseb Naroovas vesi, veeuputus ähvardab tõsiselt elanikka. Tahetakse oma raskest seisukorrast teateid saata ja abi kutsuda, kuid telefon sulutud, ei saa!

Järvemaal mingisuguse väga tarviliku juhtumise tõttu nõutakse keskjaamast

ühendust. Katsutakse kõik saadaval olevad aparaadid järele. Ei vastust kuhu- gilt. Saadetakse inimene keskjaama vaatama, kas liin rikkes. Selgub, et väljakutset küll kuulnud, kuid uue määruse põhjal telefon juba sulutud ja ühendust ei või anda.

Samuti on veel teistest maakondadest teateid tulnud, et varguste ja õnnestuste kordadel on tahetud abi paluda ja politseid kutsuda, kuid asjata, sest telefoni ei saa tarvitada lihtsalt sel põhjusel, et telefon uue määruse järele sulutud.

Nüüd kujutage ette, millisesse meeleollu satub see maaelanik- abonent, kes maksab aastas kümned tuhanded telefoniühenduse loomise eest põhi- liini- ja kõnemaksude näol ainult selleks, et ennast garanteerida vast ühegi kõnega kuus mõnel iseäralisel õnnetuse, haiguse ehk muu erakorralise juhtumise puhul, kuna sellelt elanikult nüüd uue määrusega ka seegi võimalus on võetud. Tahmata sunnib seesugune olukord järeldusi tegema ja need saavad olema, nagu iseenesest mõistetav, loobumine telefonist.

Ei ole arusaadav, mida õieti telefoni lahtioleku aja piiramisega kätte seada taheti. Kulude kokkuhoidmist ja riigi kasu sellega küll ei saavutata, sest ebanormaalse lahtioleku aja tõttu kaotab telefon oma otstarbe ja tarvitamisest loobutakse. Seega kahanevad ka tulud telefonist.

Pikemaajaline telefoni lahtiolek maal ka teenijate koormamise mõttes suuri raskusi esile kutsuda ei võiks, sest maa telefoni teenijad harilikult elavad teenituse kohal ja võiksid kerge vaevaga ühendust anda. Kuigi see mingisugust erilist kulu peaks nõudma, siis rahva ja riigi huvidest väljamineks ei tohiks neid kulusid karta.

Sellepärast siis, kui tahetakse, et telefon rahvale kasulik ja kättesaadav peab olema ning riigile tulu andma, siis vaja selle tarvitamist rahvale kõigiti kättesaadavamaks teha ja lahtioleku aega kohalikkudele oludele vastavalt korraldada.

Samuti ei tohiks ka telefoni sisse- seadmise ehk tarvitamise maksud koormavaks muutuda, eriti maal, kus telefoni- maksud, linnadega võrreldes, juba nüüd suured küllalt on. Maksude suurendamine saaks paratamata telefoni arenemist maal mitte üksi takistama, vaid senistki halvama.

On kindel, mida kättesaadavam ja

hõlpsam rahvale mingisugune ettevõte, seda rohkem leiab ta tarvitamist, seda rohkem annab tulu ning seda paremini tasub ennast ära.

Sellest põhimõttest väljamineks tuleb ka telefoni lahtioleku aja piiramist ja maksude tõstmise kavatsust mitte otstarbekohaseks tunnistada, mis meie isegi nõrgale maa telefonivõrgule surmavaks hoobiks võib saada.

Äärmuseni raskendatud on ka maakomavalitsuste tegevus ja asjaajamine telefoni tarvitamise mõttes. Suurema osa maakomavalitsuste avaldused, mis seni maakondade liidu juhatusele on jõudnud, sisaldavad teadet, et nemad ja nende rohkearvulised asutused telefonist loobuma on sunnitud, sel korral, kui maksuma pandud ebaloomulik kord peatselt ei muutu.

Kõike seda arvesse võttes Eesti maakondade liidu juhatuse, vastavalt oma selgkohasele otsusele, palub vabariigi valitsust posti- telegraafi ja telefoni lahtioleku aja alal antud teedeministri määrust 21. detsembrist 1923 a. nr. 4965 muuta ja telefoni maksu kõrgendust, mis telefoni tarvitust maal raskendaks, mitte teostada.

E. maakondade liidu juhatuse
esimees H. Lauri.

Liidu sekretäär A. Martinson.

Täienduskursused wallasekretääridele.

Teatawasti oli wallasekretääridele kursuste korraldamise küsimus maakondade liidu nõukogus 31. oktoobril l. a. arutusel, kus täienduskursuste korraldamine 1924. a. suwel tarwilikuks tunnistati ja nende toimepanemine liidu juhatuse hooleks jäeti. Ühtlasi otsustati paluda siseministeeriumi 1923. a. eelarwesse selleks otstarbeks üleswõetud summad maakondade liidule üleanda.

Nüüd on siseministeerium sellele liidu nõukogu soovile wastu tulnud ja wallasekretääridele 1924 a. jooksul täienduskursuste korraldamiseks toetusrahaks 211 500 marka maak. liidule üleannud, seega soowitud kursuste toimepanek wõimaldatud.

Seda arwesse wõttes on liidu juhatuse eeltööde tegemisele asunud ja wastawate andmete kogumiseks maakonnawalitsuste poole pööranud. Sellepärast oleks soowitaw, et wõimased katsuksid selgusele jõuda: 1) kui palju oleks maakonnas wallasekretääre, kes soowiks ja kellel oleks wõimalik täienduskur-

Vastuseks maakondade liidu juhatuse märgukirjale teatas teedeministeerium kirjaga 16. jaanuarist s. a. nr. 4965—23, et riigiasutuste töötaja muutmise tagajärjel wõiks 5 kl. postkontorites lahtioleku aeg määratud saada kella 9—14 ja 17—19. Ühtlasi saatis ka posti- telegraafi- telefoni inspektori ettekandest ja ministri eeskirjadest nr. 219 ning 4965—23. ärakirjad, mis seisukorda palju ei paranda, peale määruse, et maapostiasutused pühapäewiti peavad lahtioleku ajal ka wäertoperatsioone toimetama ja et linnades takistamata telefoni kõnede andmine mittesunduslikul asutuste lahtioleku ajal wastavate (kõrgendatud) takside eest korraldataks, kuna maatelefoni asutusi selles eeskirjas nimetatud ei ole. Järjekult asuvad maatelefoni asutused endiselt piiratud lahtioleku aja seisukorras. Nagu posti-peawalitsuse ringkonnast kuulda, toimetatavat pühapäewiti maaposti asutustes ainult wäärtsaadetiste wäljandmist, mitte aga wastuwõtmist.

Et ministeerium on soowinud maak. liidu soove asutuste lahtioleku aja kohta teada saada, siis pöörati liidu juhatuse poolt wastawa järelepärimisega kõigi maakonnawalitsuste poole, kust saadud soowiavaldused teedeministeeriumile esitada kawatsetakse, mis loodetawasti maatelefoni lahtioleku aja korraldusse ja ebanormaalsesse seisukorda mõnesugust lahendust toob. *)

sustest osawõtta, 2) kas soowib maakonnawalitsus ise oma maakonna linnas kursusi korraldada, kui palju ja missugust kulu wõiks maakonnawalitsus oma kanda wõtta, 3) kas oleks wõimalik kohalisi õppejõude ja tarwilikke ruumisid leida, 4) kui kohalikus maakonna linnas kursuste toimepanek raske ehk wõimata, siis missuguse maakonna ehk keskpunktiga oleks ühinemine soowitaw?

31 oktoobril l. a. liidu nõukogu koosolekul awaldati soowi, et peale kohalikkude kursuste organiseeritaks kursused Tallinnas ja Tartus, sest seal, kui keskkohades, oleks kergem paremaid õppejõude leida.

Eelolewad kursused töötawad erilise tähtsuse omandada weel sellepöolest, et neil kursustel kawatsetakse wallasekretääre tutwustada siseministeeriumi omawalitsuse asjade peawalitsuse poolt wäljatöötatud uute walla arwepidamise wormidega, millised 1. jaanuarist 1925 a. mõeldakse maksuma panna. Seega on rohkearwuline osawõtt neist kursustest wäga soowitaw.

*) Sellekohane uus määrus avaldatud „Riigi Teatajas“ Nr. 18/19—1924 a.

Järvamaa vallanõukogude valimistaga-

Valla nimetus	Hääleõiguslike kodanikke	Hääletamisest osa võtnud kodanike arv	Valimistest osav. 0/0 0	K-a-n-d-i-d-a-a-									
				Põllumeeste kogu	Tööliste, asun. maarennikide ja teen.	Kõrvanurga elanikud	Asun. riigirent. ja väikemaap.	Põllumeeste	Tööratva ühine väerind	Vabadussõjajalaste ja matameeste	Demokraatlik rühm		
1. Albu	2.314	843	36,4	464	167	64	145						
kohtade arv . . .				14	5	2	4						
2. Alliku	1.461	305	28,7	178			51	76					
kohtade arv . . .				12			3	5					
3. Ambla	2.393	1.054	44,4	360			318		27		85		66
kohtade arv . . .				9			8		—		2		1
4. Anna	880	405	46,2	153			150		55				
kohtade arv . . .				6			5		2				
5. Einmanni	879	250	28,1	140			92	15					
kohtade arv . . .				9			6	1					
6. Esna	2.136	460	21,6	98			238	115					
kohtade arv . . .				6			13	6					
7. Kapu	596	297	49,8	100	73		124						
kohtade arv . . .				5	4		6						
8. Kirna	655	294	44,8	165			128						
kohtade arv . . .				8			7						
9. Koigi	1.812	804	44,3	388	136			18		81			
kohtade arv . . .				10	4			—		2			
10. Kuksema	1.485	660	44,4	244			225	23					
kohtade arv . . .				7			7	1					
11. Kärü	1.247	569	44,6	166	45		147	56					
kohtade arv . . .				5	1		5	2					
12. Lehtse	2.464	1.047	42,4	322			239		193				
kohtade arv . . .				8			6		5				
13. Liigvalla	1.571	614	39,1	229	112		66						
kohtade arv . . .				7	3		2						
14. Mäo	1.446	562	38,1	296			151		105				
kohtade arv . . .				11			5		4				
15. Nõmküla	1.749	793	45,3	357	27		225		180				
kohtade arv . . .				10	1		6		5				
16. Säreveere	2.068	842	40,7	428	252		160						
kohtade arv . . .				13	7		5						
17. Vahastu	371	142	38,2				26	80			36		
kohtade arv . . .							3	8			4		
18. Veinjärve	2.649	1.102	41,5	415	200		240	97					
kohtade arv . . .				9	5		5	2					
19. Väätša	1.171	568	48,5	211			119	41	101				
kohtade arv . . .				6			4	1	3				
20. Võhmuta	1.587	512	31,6	181	55		115				65		
kohtade arv . . .				7	2		5				3		
Said kohti				162	32	2	105	26	21		9		1
Kokku	30.934	12.123	39,1	4.895	1.067	64	2.959	521	742	186	66		

Üldisest häälearvust saanud (0 v/o) . . . | 40,4 | 8,8 | 0,52 | 24,4 | 4,2 | 6,1 | 1,5 | 0,53

järgede kokkuvõte 1923 a.

t-i-d-e n-i-m-e-k-i-r-j-a-d.

Rahvuslik, vabameeline rühm	Alevielanikud	Tööraha rühm	Keskerakond	Rahv. ja Kristlik Rahvaerakond	Sigapüüa maafameeste	Ao Lahu küla 1. nimekirjad Nr. 1 ja Nr. 2.	Liigvalla kodan. nimekiri. Nr. 5 ja Nr. 6.	Liigvalla mõisa teenijate ja ametn.	Veinjärve valla külad talupidajad	Moe kogukond	Maksusetaks tunnistatud	Nimekirjade arv	Vallanoukogu liigete arv
108 3 46 2	84 2										3	4	25
												3	20
											6	7	25
											1	4	15
											3	3	16
											9	3	25
												4	15
												2	15
		133 4			47 1						1	4	21
		168 5									1	4	20
	44 1	108 3									3	6	17
109 2			95 2							81 2	8	6	25
						81 2	100 4	21 1			5	8	19
											10	4	20
											4	5	22
											2	3	25
												3	15
											4	7	25
				93 3					146 4		3	5	17
			96 4									5	21
7	3	12	6	3	1	2	4	1	4	2			
263	128	409	191	93	47	81	100	21	146	81	63	-	403
2,1	1,05	3,3	1,5	0,76	0,39	0,67	0,82	0,17	1,2	0,82			

Virumaa vallanõukogude valimiste

Järje Nr.	Valla nimetus.	Oli valimisõigus- likke kodanikke.	Käis valimas.	Valimas käijate ° o.	Nimekirjade arv.	K a n d i d a a											
						Põllu- meeste kogud.			Asunikud, riigirentni- kud ja väi- kemaapi- dajad.			Töölised ja maata- mehed.			Tööera- kond.		
						Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti
1	Aaspere . . .	1986	516	25,9	4	1	216	10	1	171	7	1	82	4	1	45	2
2	Avanduse . . .	1701	687	40,3	5	2	300	10	1	240	8	1	131	4			
3	Erra	481	131	28,9	1												
4	Haljala	1283	593	46,2	11	3	156	5	5	376	12						
5	Iisaku	1836	870	47,3	10	3	340	10	1	115	3						
6	Illuka	1254	539	42,9	2	1	295	10	1	230	8						
7	Järve	2596	532	20,2	15	4	92	4	6	319	16	3	55	2			
8	Jõhvi	1766	456	25,8	3	1	341	16	1	54	3						
9	Kalvi	2200	1028	46,7	8	2	342	8	1	159	4	3	312	8	1	68	2
10	Kohtla	814	327	40,1	4	2	170	8	2	157	8						
11	Kose	734	223	30,3	5												
12	Kunda-Malla.	1515	661	43,6	4	1	266	8	1	80	2			1	58	2	
13	Küti	2039	781	38,3	4	1	341	11	1	237	8			1	98	3	
14	Maidla	1433	600	41,8	5	2	221	8	2	186	6	1	192	6			
15	Mäetaguse . .	1561	1007	63,8	10	1	47	1	4	266	5						
16	Naroova	1647	842	51,1	16												
17	Paasvere	1956	615	32,4	3	2	386	15	1	227	8						
18	Pada	1745	772	44,2	3	2	308	9	1	459	14						
19	Palmse	1850	829	44,8	4	2	218	6	1	527	16						
20	Peetri	1366	482	35,2	5	1	236	9	2	103	4	1	66	2			
21	Porkuni	1610	571	35,4	5	4	392	14	1	175	7						
22	Püssi	2307	916	39,7	18	5	344	9	8	487	15						
23	Rakvere	1740	342	19,6	4	2	117	6	1	94	5						
24	Roela	1385	568	41,0	8	2	168	5	2	123	4	1	56	2	1	58	2
25	Rägavere. . . .	1946	726	37,3	5	3	282	9	2	432	14						
26	Saksi	785	357	44,3	4	1	159	7	1	56	2	1	69	3			
27	Salla	1853	913	49,2	7	2	362	9	1	145	4	2	200	5			
28	Skarjäärina . .	1853	673	36,1	9												
29	Sõmeru	2107	204	9,6	3	1	69	9	1	58	7						
30	Tudolinna . . .	1100	526	47,8	6	2	133	4	1	130	4						
31	Undla	2356	703	29,8	4	1	325	12	1	161	6	1	180	6			
32	Vaivara	1599	151	9,4	2												
33	Vao	3161	1194	37,7	5	1	394	8	1	364	8	1	185	4			
34	Varangu	1137	398	35,0	4	1	113	5	2	124	6	1	161	7			
35	Vasknarva . . .	1665	1171	70,3	11												
36	Venevere	595	311	52,2	4	1	86	4	1	145	7						
37	Vihula	1630	580	35,5	4	1	131	5	1	145	5	1	180	6			
38	Vohnja	1145	509	44,4	2	1	235	7	1	272	9						
39	Voka	1276	667	52,2	4	1	301	9	1	116	3	1	138	4			
Kokku:		63.023	23.971	38,0	231	60	7.886	270	58	6.933	238	19	2.007	63	7	505	14

Üldisest antud häälte arvust on saanud hääli ja

32,89 33,11 28,89 29,44 8,37 1,11 2,10 1,11

tagajärgede kokkuvõte 1923 a.

tide nimekirjade nimetused.

Töölise ühine väerind.			Rahva-erakond.			Rahvus-vaba-meelsed.			Vaba-meelsed põllu-mehed.			Külade nimekirjad.			Erapoo-letud.			Demobili-seeritud sõjaväe-lased.			Kokku kohti.
Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	Mitu nimek.	Hääli	Kohti	
						1	13	—							1	16	—				23
												2	42	1	1	131	15				22
												5	347	9	1	36	1				18
1	45	2										1	14	1							23
1	59	3							1	141	3										18
																					25
																					22
																					25
1	251	7										5	223	15							16
																					15
												1	105	3							19
												5	693	14							25
												16	835	21							20
																					20
																					21
																					23
															1	60	2				23
						1	75	3													24
																					18
												5	73	1							21
									1	127	7										25
															1	124	4	1	37	1	18
																					18
1	135	3	1	66	2				1	63	3										23
																					15
																					23
												9	672	25							25
															1	77	9				25
												2	166	6	1	97	3				17
																					25
												1	54	3	1	97	20				23
1	153	3	1	88	2																25
																					18
																					23
									1	42	2	9	953	20							15
																					20
																					16
																					19
5	953	18	5	345	11	2	88	3	4	373	15	62	3.444	122	8	638	54	1	37	1	809
kohti protsentuaalselt:																					
	2,72	3,88		1,43	1,36		0,32	0,38		1,14	1,06		14,37	13,08		2,66	6,67		0,11	0,12	

Maaomavalitsuste maksude küsimus

H.

3

Vallavalitsuste eelar-

Tulude nimetus.	M a a k o n-				
	Tartu.	Harju.	Saare.	Pärnu.	Valga.
I. Maksud :					
1. Liikumata varand. maks	7.095.379.64	4.757.126.93	1.343.159.44	3.557.973.69	1.634.693.52
2. Tulumaks	3.003.725.45	1.480.625.66	581.619.65	1.494.592.75	796.267.—
3. Maksud omav. maksu- seaduse järele	2.714.267.—	4.065.990.—	308.947.—	2.164.945.—	1.042.750.—
4. Isikumaks	7.842.593.29	6.282.920.—	3.077.445.—	4.198.545.—	1.621.265.—
5. Mitmesugused maksud.	—	82.550.—	—	—	96.435.—
Kokku :	20.655.965.38	16.669.212.59	5.311.171.09	11.416.056.44	5.191.410.52
II. Toetusrahad :					
1. Hoolekande alal	60.943.—	—	—	—	67.116.66
2. Hariduse alal.	790.260.55	93.063.—	108.000.—	73.040.—	90.000.36
Kokku :	851.203.66	93.063.—	108.000.—	73.040.—	157.117.02
III. Sissetulekud kapitaalidest, varandustest ja ettevõtetest :					
1. Kapitaalid	59.643.50	20.200.—	250.—	34.375.—	11.713.—
2. Varandused	1.884.227.72	318.445.50	96.819.42	509.689.27	583.742.25
3. Ettevõtted.	20.600.—	135.877.—	—	131.200.—	2.500.—
Kokku :	1.964.471.22	474.522.50	97.069.42	675.264.27	597.955.25
IV. Mitmesugused :					
1. Ülejääk m/a. eelarvest	5.065.536.12	955.849.58	—	1.832.175.39	805.121.55
2. Viinastu lubadest	4.418.503.64	3.457.953.—	692.000.—	2.878.200.—	1.028.562.—
3. Isikut. ja hobusep. eest	104.450.—	—	—	45.750.—	—
4. Telefoni kõnemaksu	4.000.—	14.410.—	—	—	—
5. Trahteritelt, restoraanidelt ja piirituse ladudelt	—	—	—	415.000.—	—
6. Ettenägemata sissetulekud.	2.970.451.97	587.054.66	245.277.42	1.066.862.27	681.752.80
7. Peremeeste maksu	—	—	—	216.862.50	—
Kokku :	12.602.941.73	5.015.267.24	937.277.42	6.454.850.16	2.515.436.35
V. Laenud :	—	1.307.932.75	318.595.50	4.133.473.40	245.110.56
VI. Puudujääk.	4.495.476.52	314.203.—	1.474.583.09	1.760.541.65	—
Uhtekokku tulud :	40.570.058.51	23.874.201.08	8.246.696.52	24.513.225.92	8.707.029.64

ja nende rahaline seisukord.

Lauri.

velised tulud 1923 a.

n a n i m e t u s.						Tulud kokku.
Viljandi.	Järva.	Lääne.	Viru.	Võru.	Petseri.	
4.155.557.62	3.326.872.41	3.597.169.—	6.057.255.—	3.503.563.50	1.158.002.—	40.186.752.75
1.788.194.70	1.112.055.—	1.189.931.—	1.581.634.—	896.421.92	723.000.—	14.248.067.13
2.305.792.50	1.689.438.—	665.553.—	4.349.928.—	2.350.105.37	1.554.230.—	23.211.945.87
4.171.248.42	3.498.100.—	3.825.757.—	7.214.650.	4.873.360.—	3.224.762.—	49.830.645.71
—	84.000.—	53.959.—	—	81.457.78.	630.120.—	1.028.521.78
12.420.793.24	9.710.465.41	9.332.369.—	19.203.467.—	11.704.908.57	7.290.114.—	128 505.933.24
708.567.82	—	—	—	—	—	836.627.48
95.000.	—	—	—	45.000.—	—	1.294.364.02
803.567.82	—	—	—	45.000.—	—	2.130.991.50
6.378.—	486.000.—	—	80.—	—	—	618.639.50
1.194.387.50	403.566.50	128.822.—	252.960.—	1.140.673.74	31.250.—	6.544.583.90
83.214.26	—	—	292.000.—	—	89.200.—	754 591.26
1.283.979.76	889.566.50	128.822.—	545.040.—	1.140.673.74	120.450.—	7.917.814.66
2.256.947.25	736.852.28	29.095.—	2.027.574.—	3.661.254.74	436.970.—	17.807.375.91
2.711.401.50	1.932.676.54	1.769.985.—	4.464.300.—	2.348.252.50	2.590.000.—	28.831.834.18
—	—	—	—	26.250.—	—	176.450.—
26.300.—	2.600.—	3.500.—	1.000.—	4.200.—	38.361.—	94.371.—
—	—	—	—	—	—	415.000.—
544.310.28	315.595.22	116.506.—	1.758.184.—	584.327.96	933.543.—	9.803.865.58
—	—	—	—	—	—	216.862.50
5.138.959.03	2.987.724.04	1.919.086.—	8.251.058.—	7.124.285.20	3.998.874.—	57.345.759.17
3.304.118.75	4.568.196.74	259.800.—	19.352.473.—	4.780.832.33	—	38.270.532.97
—	4.602.46	158.614.—	—	—	—	8 008.020.72
22.951.418.60	18.160.555.15	11.798.691.—	47.152.038.—	24.795.699.84	11.409.438.—	242.179.052.26

Vallavalitsuste eelarve-

Kulude nimetus	M-a-a-k-o-n-n-a				
	Tartu	Harju	Saare	Pärnu	Valga
I. Vallavalitsuse ülespidamine :					
1. Palgad	8.595.269	5.142.624	1.711.160	4.172.070	2.301.754
2. Päeva- ja sõidurahad	149.620	100.700	41.720	95.296	58.700
3. Kantselei kulud	1.638.150	1.052.889	400.149	670.842	383.000
4. Hoonete parandus	830.155	533.400	229.000	406.500	237.000
5. Tule vastu kinnitamine	132.723	31.449	28.538	41.011	14.276
6. Küte	1.053.930	640.204	349.830	671.530	213.950
7. Valgustus	170.780	136.981	57.270	77.640	56.210
8. Puhastus ja muud kulud	240.713	620.680	53.035	91.097	54.458
9. Vaestelaste kohtu ülespidamine	23.710	47.498	25.964	40.732	43.200
10. Vallanõukogu ja revisj. kom. kulud	451.145	138.375	287.451	316.930	201.695
11. Muud komisjoni kulud	69.225	74.823	92.301	45.080	41.250
Kokku	13.355.420	8.519.623	3.276.418	6.628.728	3.605.493
II. Vaeste eest hoolekanne :					
1. Abirahad vallavaestele	1.830.020	1.459.628	414.771	1.272.865	1.081.750
2. Arstimine ja matmine	456.950	366.700	107.900	257.220	157.200
3. Vaestem. hoonete parandus	236.500	17.500	3.000	111.600	126.500
4. " " tule vastu kinnitom.	7.418	4.027	530	6.014	2.985
5. " " küite	212.900	81.100	5.000	244.155	80.600
6. " " valgustus	6.300	5.600	380	3.240	5.350
7. " muud kulud	39.704	150.239	1.041	63.947	28.240
8. Muud kulud	—	49.409	41.346	22.300	47.400
Kokku	2.789.792	2.134.203	573.968	1.981.341	1.510.025
III. Hariduslised kulud :					
1. Palgad	1.239.466	759.097	346.907	1.058.784	240.497
2. Koolihoonete üür	222.800	128.190	188.440	63.350	47.130
3. Küite	2.836.250	1.931.167	1.064.180	1.720.680	512.420
4. Valgustus	555.272	302.076	107.860	246.710	130.440
5. Hoonete parandus	2.610.178	1.530.155	800.520	1.106.816	314.170
6. Tule vastu kinnitus	150.861	64.135	22.371	59.436	21.740
7. Puhastamine	184.428	100.050	56.897	133.314	48.500
8. Kooli kantselei kulud	126.465	58.770	71.503	59.450	24.250
9. Õppeabinõud ja raamatud	467.675	361.605	175.210	176.450	102.500
10. Inventaari muretsemine ja parand.	657.450	560.377	331.555	287.245	119.300
11. Internaat	6.000	—	—	—	2.700
12. Muud ettenägemata kulud	557.356	152.570	76.030	305.241	42.815
13. Hariduslised abirahad	371.287	380.272	100.450	106.411	31.000
Kokku	9.985.489	6.328.464	3.341.923	5.315.888	1.637.462
IV. Ettevõtete kulud :					
1. Piirituse müügi kohtade pealt	—	—	—	3.000	—
2. Valla talu hoonete kinnitamine ja parandamine	216.119	—	40	40.950	107.647
Kokku	216.119	—	40	43.950	107.647
V. Varanduste omandamine :					
1. Majade omandamine	615.984	1.155.700	542.000	785.123	158.211
2. Võidulaenu paberid	1.000	—	—	—	—
Kokku	616.984	1.155.700	542.000	785.123	158.211
VI. Mitmesugused kulud :					
1. Valla maade maksud	88.734	17.150	800	30.399	13.725
2. Mahakustutatud maksuvõlad	58.104	53.410	—	21.002	1.175
3. Laenu %	40.900	75.524	3.280	22.915	2.000
4. Laenude tasumine	724.468	355.300	16.137	200.656	59.700
5. Vangide söögi- ja küüdirahad	31.600	11.600	2.300	21.300	4.200
6. Ettenägemata kulud	321.285	600.454	82.105	184.123	240.499
Kokku	1.265.093	1.113.440	104.622	480.396	321.300
VII. Eelmiste aastate puudujääk	2.455.786	186.056	10.000	638.437	542.495
VIII. Tagavara summad	2.716.276	640.124	276.816	765.474	473.181
Uhtekokku kulud	33.400.962	20.077.613	8.125.787	16.639.340	8.355.818

lised kulud 1922 a.

n-i-m-e-t-u-s							Kulud kokku
Viljandi	Järva	Lääne	Viru	Võru	Petseri		
6.649.210	3.177.400	3.743.090	7.652.115	3.992.330	3.135.236	48.272.259	
95.900	54.029	100.668	221.725	92.700	597.000	1.608.058	
793.470	587.619	574.258	1.128.344	886.259	418.525	8.533.505	
496.550	258.819	378.200	527.500	705.500	—	4.602.624	
35.761	41.373	47.334	86.826	49.590	—	508.882	
771.900	424.100	365.220	779.200	561.250	452.686	5.831.114	
111.145	48.950	86.750	137.960	95.600	—	979.286	
244.670	58.750	349.342	295.823	204.646	—	2.213.215	
125.717	47.780	54.793	165.384	93.596	—	668.376	
451.863	305.980	300.030	593.179	458.330	—	3.504.978	
149.910	93.685	9.800	142.085	21.250	—	739.409	
7.926.096	5.098.485	6.009.487	11.730.141	7.161.052	4.603.447	77.914.395	
2.470.591	639.765	751.341	1.549.135	1.087.527	205.300	12.742.693	
548.732	225.904	130.900	597.800	278.000	—	3.127.306	
226.280	28.000	24.200	101.004	132.200	—	1.006.784	
12.201	6.593	2.150	1.750	2.891	—	46.559	
211.581	46.550	38.200	159.554	69.200	—	1.148.840	
9.220	2.600	1.050	5.700	2.700	—	42.140	
64.280	19.400	22.935	135.004	7.050	9.000	540.840	
87.500	35.000	229.514	77.500	108.496	54.610	753.075	
3.630.386	1.003.812	1.200.290	2.627.447	1.688.064	268.910	19.408.240	
749.919	852.409	871.144	1.711.267	337.779	2.135.336	10.302.608	
25.800	367.624	28.300	277.582	42.500	—	1.391.716	
2.294.725	1.855.782	910.520	2.694.520	1.274.350	—	17.094.594	
351.550	160.950	151.724	348.775	186.380	2.126.172	2.541.737	
2.219.600	838.700	1.034.449	2.044.362	832.285	—	13.331.238	
84.748	90.621	66.727	112.342	62.571	—	727.553	
133.420	167.580	79.400	242.492	62.300	—	1.208.381	
101.300	113.085	70.051	204.542	79.402	—	908.818	
300.080	273.350	141.335	556.370	220.100	—	2.774.675	
412.450	619.660	166.550	902.916	408.300	—	4.465.803	
—	—	—	7.000	6.826	—	22.526	
350.502	233.300	272.349	276.429	204.546	—	2.471.139	
201.900	244.615	99.850	795.246	235.825	106.200	2.673.056	
7.225.994	5.817.676	3.892.399	10.173.847	3.953.165	4.367.708	62.040.021	
—	19.000	—	—	—	—	22.000	
51.624	—	18.250	—	5.037	—	439.667	
51.624	19.000	18.250	—	5.037	—	461.667	
310.200	236.985	140.035	1.620.000	732.500	228.000	6.524.739	
—	—	—	—	—	—	1.000	
310.200	236.985	140.035	1.620.000	732.500	228.000	6.525.739	
53.335	15.334	750	56.564	19.125	—	295.917	
7.130	57.910	5.510	22.620	200.811	—	427.674	
42.500	26.895	840	11.229	11.678	—	237.761	
204.749	203.172	83.580	161.269	78.163	692.554	2.779.751	
34.420	11.600	—	24.620	28.027	23.000	192.667	
1.319.478	85.097	378.575	582.012	1.011.267	1.040.571	5.845.468	
1.661.613	400.008	469.255	858.314	1.349.071	1.756.125	9.779.240	
175.000	760.469	114.716	289.034	30.270	—	5.202.267	
771.439	758.557	21.175	1.115.807	173.159	185.248	7.897.260	
21.752.354	14.094.995	11.865.609	28.414.592	15.092.319	11.409.438	189.228.833	

Vallavalitsuste eelar-

Kulude nimetus.	M a a k o n n a				
	Tartu.	Harju.	Saare.	Pärnu.	Valga.
I. Vallavalitsuse ülespidamine:					
1. Palgad	9.395.155.—	6.436.340.—	1.633.140.—	4.893.603.—	2.421.006.—
2. Päeva ja sõidurahad	926.145.—	488.889.—	424.419.—	650.140.—	369.730.—
3. Kantselei kulud	1.804.025.98	1.031.580.—	454.430.—	869.585.—	416.281.10
4. Majanduslised kulud	2.606.059.93	1.653.358.—	664.607.—	1.406.963.14	543.224.—
Kokku:	14.731.385.91	9.610.167.—	3.176.596.—	7.820.291.14	3.750.241.10
II. Vaeste eest hoolekandmine:					
1. Vaeste ülespidamine	2.674.544.—	2.627.848.—	664.822.—	1.793.175.—	1.233.050.—
2. Vaestemajade ülespidam.	583.693.14	300.960.—	32.600.—	488.945.—	217.635.—
Kokku:	3.258.237.14	2.928.808.—	697.422.—	2.282.120.—	1.450.685.—
III. Tervishoid:					
1. Palgad	—	5.175.—	—	4.210.—	—
IV. Hariduslised kulud.					
1. Palgad	1.950.281.14	1.207.666.—	459.439.85	1.344.372.10	370.107.30
2. Koolihoonete ülespidam.	8.716.587.79	3.349.120.70	913.008.—	1.871.239.70	560.702.—
3. Majanduslised kulud	1.278.669.75	4.078.697.—	2.115.345.—	2.456.748.67	1.099.223.15
4. Hariduslised abirahad	753.075.—	507.900.—	—	804.033.37	23.000.—
Kokku:	12.698.613.68	8.143.383.70	3.487.792.85	6.476.393.84	2.053.032.45
V. Kulud varanduste ja ettevõtete peale:					
1. Varandused	351.902.75	24.093.—	—	85.709.50	70.507.—
2. Ettevõtted	—	—	—	—	—
Kokku:	351.902.75	24.093.—	—	85.709.50	70.507.—
VI. Valla võlad:					
1. Laenude tasumine	1.605.129.45	428.275.—	233.757.42	193.840.70	147.816.12
2. Laenude % %	—	87.335.—	14.900.—	56.704.—	14.696.—
Kokku:	1.605.129.45	515.610.—	248.657.42	250.544.70	162.512.12
VII. Kapitaaalie asufamine:					
1. Tagavara kapitaal	—	258.477.—	—	51.580.—	—
2. Amortisatsioonkapitaal	—	11.000.—	—	—	—
Kokku:	—	269.477.—	—	51.580.—	—
VIII. Mitmesugused kulud:					
1. Vangid	32.593.—	8.600.—	1.350.—	20.500.—	9.083.—
2. Möödaläinud aasta puudujääk	3.915.493.11	248.517.57	—	878.315.88	332.080.23
3. Ule eelarve tehtud kulud	—	114.500.85	—	695.109.09	473.070.32
4. Muud kulud	—	5.000.—	—	—	98.139.—
Kokku:	3.948.086.11	376.618.42	1.350.—	1.593.924.97	912.372.55
IX. Tagavara summad.					
1. Eftenägemata kulud	386.183.—	618.319.02	504.878.25	1.054.208.26	193.211.93
X. Erakorralised kulud.					
1. Uute hoonete ehitamine	—	1.242.804.94	130.000.—	4.580.979.95	100.000.—
2. Muud erakorralised kulud	1.949.546.16	63.300.—	—	313.263.56	10.467.49
3. Telefoni sisseseadmine	—	50.430.—	—	—	4.000.—
4. Mitmesugused kulud	1.640.974.31	26.015.—	—	—	—
Kokku:	3.590.520.47	1.382.549.94	130.000.—	4.894.243.51	114.467.49
Uhtekokku kulud:	40.570.058.51	23.874.201.08	8.246.696.52	24.513.225.92	8.707.029.64

velised kulud 1923 a.

n i m e t u s.

Viljandi.	Järva.	Lääne.	Viru.	Võru.	Petseri.	Kulud kokku.
5.824.938.— 879.410.— 876.140.— 1.672.665.22	3.702.720.— 568.900.— 619.575.— 898.864.—	3.767.258.— 417.906.— 577.345.— 952.669.—	8.337.172.— 1.330.355.— 1.447.750.— 1.890.963.—	5.298.020.67 817.270.— 1.004.837.— 1.651.838.68	3.135.236.— 597.000.— 418.525. 452.686.—	54.844.588.67 7.470.164.— 9.520.074.08 14.403.897.97
9.253.153.22	5.790.059.—	5.725.178.—	13.006.240.—	8.771.966.35	4.603.447.—	86.238.724.72
2.589.942.— 933.903.—	1.305.522.— 166.680.—	963.257.— 80.425.—	2.588.468.— 506.136.—	1.821.321.27 237.476.68	205.300.— 9.000.—	18.467.249.27 3.557.453.82
3.523.845.—	1.472.202.—	1.043.682.—	3.094.604.—	2.058.797.95	214.300.—	22.024.703.09
—	—	4.080.—	68.500.—	—	54.610.—	136.575.—
482.250.— 4.208.858.90 1.012.002.— 296.860.40	979.422.— 1.594.607.— 3.879.374.— 399.390.—	830.953.— 677.790.— 1.695.849.— 104.750.—	2.767.091.— 2.782.395.— 6.851.578.— 1.040.150.—	585.625.15 997.700.— 3.364.860.60 270.500.—	2.135.336.— 805.300.— 1.320.872.— 106.200.—	13.112.543.54 25.477.309.09 29.153.219.17 4.305.858.77
5.999.971.30	6.852.793.—	3.309.342.—	13.441.214.—	5.218.685.75	4.367.708.—	72.048.930.57
296.593.88 10.000.—	4.626.50 262.150.—	1.750.— —	850.— 64.494.—	68.865.— —	— —	904.897.63 386.644.—
306.593.88	266.776.50	1.750.—	65.344.—	68.865.—	—	1.241.541.63
885.760.19 99.313.78	200.000.— 60.274.—	73.305.— —	525.629.— 92.028.—	194.632.47 19.750.—	692.554.— —	5.180.699.35 445.000.78
985.073.97	260.274.—	73.305.—	617.657.—	214.382.47	692.554.—	5.625.700.13
69.734.— —	— —	50.— —	— —	12.000.— —	49.748.— —	441.589.— 11.000.—
69.734.—	—	50.—	—	12.000.—	49.748.—	452.589.—
39.050.—	10.600.—	10.700.—	47.783.—	33.600.—	23.000.—	226.859.—
303.380.89 — 10.014.—	951.349.45 — 226.853.60	151.716.— — 123.450.—	331.669.— 27.480.— 318.071.—	2.520.684.21 — 383.988.14	— — 961.171.—	9.633.206.34 1.310.160.26 2.126.686.74
352.444.89	1.188.803.05	275.866.—	725.003.—	2.938.272.35	984.171.—	13.296.912.34
1.174.153.34	571.647.60	828.504.—	1.767.020.—	993.549.97	135.500.—	8.227.175.37
1.063.049.— 7.000.— 50.000.— 166.400.—	1.700.000.— 13.000.— 10.000.— 35.000.—	525.424.— 5.510.— 6.000.— —	14.213.586.— 80.000.— 24.870.— 48.000.—	4.103.000.— 368.180.— 48.000.— —	228.000.— — 7.000.— 72.400.—	27.886.843.89 2.810.267.21 200.300.— 1.988.789.31
1.286.449.—	1.758.000.—	536.934.—	14.366.456.—	4.519.180.—	307.400.—	32.886.200.41
22.951.418.60	18.160.555.15	11.798.691.—	47.152.038.—	24.795.699.84	11.409.438.—	242.179.052.26

28. detsembri 1922 a. rahvalugemise järele oli

Tartu maakonnas	63 valda	118.770 elanik.
Harju	43	91.010
Saare	18	53.108
Pärnu	42	70.877
Valga	20	27.008
Viljandi	38	65.508
Järva	20	50.728
Lääne	35	69.81
Viru	42	108.482
Võru	46	76.357
Petseri	11	58.932

Uhtekokku 378 valda 790.766 elanik.

siia hulka ei ole arvatud 13 linna 266.457 elanikuga ja 18 alevit 34.475 elanikuga. (Järgneb).

Soome-Ugri II hariduskongress.

19.—21. juunini 1924 a. tahetakse Tallinnas pidada II Soome-Ugri hariduskongressi.

Kongressi kavas on üldjoontes ettenähtud kõned haridusliste küsimuste kohta kongressist osavõtjate sugulusrahvuste esitajailt, ülemaaline Eesti kooli näitus, kus esineksid õpilaste tööd, Eestis valmistatud õppevahendid ja haridusala valgustavad diagrammid ning pildistused, millisest näitusest ka Soome ja Ungari nõus on võimaluse piirides osavõtma. Kongressiga seotud oleksid õpilaste etendused võimlemise ja laulu alal, näitemäng ja kontsert. Selle kongressi korralduskuludeks toetussummade saamiseks on kongressi korraldava toimikond pööranud kõigi Eesti maakonnavalitsuste ja linnade poole, samuti on palunud maakondade liitu omalt poolt toetussummade saamiseks maakondadelt kaasaadata, millise palve maak. liidu juhatus kõigile maakonnavalitsustele edasi andis.

Kas maakonna-politsei ülem võib iseseisvalt maakonnawalitsuse ees samme astuda, et wiimane wangide wedamise oma peale võtaks, ja kui wiimane tema ettepaneku suhtes eitawale seisukohale asub, siis selle peale adm. kohtu korras kaebtust tõsta.

Wastus eitaw.

Siinaspidades, et politsei korralduse seaduse (R. T. nr. 4/5 — 1920) järele allub politsei siseminist'ile, kes juhib politsei tegevust politsei peawalitsuse kaudu (§ 29), et politseiülemad alluvad politsei peawalitsu-

sele (§ 30) et politsei kohustuste hulka käib wangide wedamisest osavõtmine, nagu see wahi all peetawate kohta seaduses on ettenähtud (§ 17 p. 5), ja et adm. k. k. § 3. põhjal on õigus kaewata kõigil isikuil, seltsidel, ühisustel ja walitsuseasutustel, kui nende õiguslised wõi waranduslised huwid administratiivseis asjus seadusewastaselt on puudutatud, tuleb järeldada, et maakonna-politsei ülem peaks, kui ta leiab, et mõnesugustel tehnilistel wõi muil põhjustel, nagu wangiwahtide ja hobuste puudusel wõi küüdi saamise raskustel, on wangide edasisaatmist wõimata täita, selles asjas pöörama sellekohase ettekandega omi otsekohese ülemuse poole, aga mitte iseseiswalt samme astuma kohalise maakonnawalitsuse ees, et wiimane wangide wedamise oma peale võtaks, sest säärast ettepanekute õigust ei ole politsei ülematele kui täidesaatwa ametiasutuse eesotsas seiswatele isikutele seaduses mitte antud, waid niisugune tegewus kuulub selle kompetentsi, kes juhib ja korraldab ühist politsei tegewust. Samuti ei ole politseiülemal säärasel juhtumisel adm. k. k. § 3 põhjal õigust kaebtust tõsta, sest § 3 tähenda'ud sõna „isiku“ all ei saa mõista politsei ülemat, kui ametiasutuse esindajat, kuna teatawa politsei ülema isiklikud huwid siin ei wõi puudutatud olla.

(R. adm. t. nr. 500—1923 a.)

„Õigus.“

Toimetusele saadetud kirjandus.

Riigi Statistika Keskbüroo väljaandel :

„Eesti Statistika kuukiri 1922 a. nr. nr. 1—11 ja 1923 a. nr. nr. 12—21.

„Wäliskaubandus“ 1921 ja 1922 a.

„Üldrahwalugemise andmete läbitöötamise plaan ja tabelite sisu.“ 1923 a.

„Sugemed wigaste laste kohta Eestis“.

A. Lüüs.

„II Riigikogu walimised 5. 7. mail 1923 a.

„Kodumaa kahjulikumad putukad“ K. Zolk.

„Esimise üldrahwalugemise eelkokkuwõteted“.

„1922 a. üldrahwalugemise andmed. Järwa maakond“.

„Eesti Põllumajandus I. Statistiline aastaraamat“.

Vastutav toimetaja: Eesti maakondade liidu sekretäär A. Martinson.

Väljaandja: Eesti maakondade liit.

Eesti maakondade liidu häälekandja

„MAAOMAVALITSUS“

Ilmub üks kord kuus.

Tellimine 1924 aasta peale on avatud.

„Maaomavalitsus“ tahab selleks kaasaadata, et omavalitsused selle seisukoha kättevõidaks, mis neil vabariigi põhiseaduse järele riigi ja rahva elus olema peab ja astub nende huvide eest välja.

„Maaomavalitsus“ arvustab uute seaduste kavasid ja maksvaid seadusi, väljainnes tegeliku elu nõuetest.

„Maaomavalitsus“ võimaldab igasuguste omavalitsustesse puutuvate küsimuste üle mõtete vahetust ja tutvustab lugejaid lähemalt omavalitsuste tegevusega.

„Maaomavalitsus“ toob teateid maaomavalitsustesse puutuvate päevauudiste kohta.

„Maaomavalitsus“ on MAAKONDADE LIIDU, MAAKONNA- ja VALLAVALITSUSTE häälekandja ja toob teateid ja aruandeid nende tegevuse üle.

„Maaomavalitsus“ vastab küsimuste ja vastuste osas omavalitsustesse puutuvate küsimuste peale.

„Maaomavalitsus“ toob pilte tähtsamatest kodumaa omavalitsusasutuste hoonetest ning tegelastest.

„Maaomavalitsuse“ kaastööliseks on palutud kõiki omavalitsuse tegelasi, minist. id, nende abiseid, peavalitsuste juhatajaid, riigikoguhikmeid, ülikooli õpejõude, kohtutegelasi ja teisi.

„Maaomavalitsus“ ei tohiks sellepärast ühelgi omavalitsustegelasel, maakonna- ja vallavalitsusel, ning -nõukogu liikmel puududa.

„Maaomavalitsus“ peaks kättesaadav olema igale kodanikule lugemislauade ja raamatukogude kaudu.

„Maaomavalitsus“ on hinnapoolest kättesaadav

Tellimise hind on: poolaastas 150 marka, veerandaastas 75 marka, üksik number 25 marka.

Tellimisi võtavad vastu kõik maakonna- ja vallavalitsused.

Talitusest tellimise ja rahasaatmise adress on :

Tallinn, Suur Roosikrantsi vul. nr. 12. „MAAOMAVALITSUSE“ talitus.

— Tellimistega palutakse rufata. —

„MAAOMAVALITSUSE“
toimeetus ja talitus.

KINNITAGE OMA VARANDUST
JA ELU, KUNNI VEEL AEGA ONI

KINNITUS A.S.

EESTI LLOID

PEAKONTOR TALLINNAS,
===== PIKK TÄN. Nr. 28 =====

KÖNETR. 6-24, 17-03   =   KÖNETR. 6-24, 17-03.

TULEKINNITUSED
ELUKINNITUSED
ÕNNETUSJUHUSTE
KINNITUSED
VEOKINNITUSED

KINNITAGE OMA VARANDUST
JA ELU, KUNNI VEEL AEGA ONI